

Article Info/Makale Bilgisi

✓Received/Geliş:02.02.2020 ✓Accepted/Kabul:21.04.2020

DOI: 10.30794/pausbed.682866

Araştırma Makalesi/ Research Article

Yılmaz, A. C. ve Arun, K. (2020). "Bilişsel Yapı, Bilişsel Stil ve Öğrenilmiş Güçlülük Arasındaki İlişki", *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, sayı 40, Denizli, s. 53-65.

BİLİŞSEL YAPI, BİLİŞSEL STİL VE ÖĞRENİLMİŞ GÜÇLÜLÜK ARASINDAKİ İLİŞKİ*

Ali Can YILMAZ**, Korhan ARUN***

Özet

Bu araştırmanın temel amacı, iş hayatlarında stresle başa çıkabilmek amacıyla bilişsel dağarcıklarına dayanan öğrenilmiş güçlülük oluşturan öğretmenlerin, bu süreci mühim şekilde etkileme olasılığı olan bilgilerin algılanmasında ve bilgileri işlemede bireysel tercihlere dayanan bilişsel yapı ile bilişsel stil arasındaki ilişkinin araştırılmasıdır. Bilimsel yazında konuya alakalı olarak, öğretmenlerin stresle başa çıkma gayretlerine dair pek çok çalışma olmasına rağmen, öğrenilmiş güçlülük elde edebilme sürecinin anlaşılmasında temel olabilecek bilişsel yapı ile bilişsel stil arasındaki ilişkiye yönelik araştırma yapılmadığı görülmüştür. Bu bağlamda Tekirdağ Büyükşehir ili sınırlarında yer alan özel eğitim kurumlarında çalışan öğretmenler araştırmanın evrenini oluşturmuştur. Araştırma, ankete dayalı nicel araştırma yöntemiyle veri toplanması ve istatistikî analiz yöntemiyle elde edilen sonuçların yorumlanmasıyla yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda öğretmenlerin bilişsel yapılarıyla öğrenilmiş güçlülük elde edilmesi arasında pozitif ve orta düzey bir ilişki olduğu, bunun yanında bilişsel stilin boyutlarıyla öğrenilmiş güçlülük arasında ise kısmi bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Bilişsel Yapı, Bilişsel Stil, Öğrenilmiş Güçlülük, Öğretmenler.*

A RELATIONSHIP BETWEEN COGNITIVE STRUCTURE, COGNITIVE STYLE AND LEARNED RESOURCEFULNESS

Abstract

The main purpose of this research is to investigate the relationship between cognitive structure and cognitive styles of teachers, who create learned resourcefulness based on their cognitive vocabulary, to cope with stress in their business life, based on personal preferences in perceiving and processing information. In the scientific literature, although there is a lot of research on teachers' efforts to cope with stress, it has been observed that the relationship between cognitive structure and cognitive style, which may be the basis for understanding the process of achieving learned strength, has not been studied. Accordingly, teachers working in private educational institutions operating within the boundaries of Tekirdağ Metropolitan province constituted the universe of the research. The research was carried out by collecting data with a questionnaire based quantitative research method and interpreting the results obtained with statistical analysis method. As a result of the analysis, there is a positive moderate relationship between teachers' cognitive structures and acquired learned resourcefulness. In addition, it has been observed that there is a partial relationship between cognitive style dimensions and learned resourcefulness.

Keywords: *Cognitive Structure, Cognitive Style, Learned Resourcefulness, Teachers.*

* Bu araştırma, 2-4 Kasım 2019 tarihleri arasında İstanbul'da düzenlenen III. Uluslararası Yönetim ve Sosyal Bilimler Kongresi'nde sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

** Doktora Öğrencisi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, TEKİRDAĞ.

e-posta: acyilmaz@gmail.com, (orcid.org/0000-0001-9627-373X)

*** Doç. Dr., Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, TEKİRDAĞ.

e-posta: karun@nku.edu.tr, (orcid.org/0000-0001-7494-9591)

1. GİRİŞ

Stres, öğretmenlik mesleğinin kaçınılmaz bir boyutudur (Smith ve Bourke, 1992). Bu bağlamda öğretmenlik mesleği ile okul idareciliği de stresli meslekler arasında tanımlanmaktadır (von der Embse vd., 2019; Parveen ve Bano, 2019). Dolayısıyla, öğretmenlerin öğrenilmiş güçlülük altyapısı strese dayanıklılık bakımından öneme sahiptir ve öğrenilmiş güçlülüğün öğretmenlik mesleği ekseninde araştırılması öneme sahiptir (Yürür ve Keser, 2010: 60-61). Nitekim öğretmenlerin iş yerinde önemli ölçüde stres yaşadığı belirtilmektedir. Söz konusu bu stresin de, bedensel hastalıklarda ve fiziksel şikâyetlerde artışa sebep olduğu ifade edilmektedir (Belcastro ve Gold, 1983: 404).

Öğretmenlerin strese baş etmeleri beden ve ruh sağlığı bakımından önem taşıırken strese başa çıkılmaması halinde öğretmenlik mesleğini bırakan kişiler olduğuna da yer verilmektedir (Byrne, 1993). Yapılan çalışmalarda, öğretmenlerin orantısız olarak yüksek seviyede stres yaşadıkları sonucuna ulaşıldığı belirtilirken, her üç öğretmenden birinin tekrar seçim yapma fırsatı olsa öğretmenlik yapmayacağını ifade ettiğine dikkat çekilmekte ve öğretmenliğe yeni başlayanların %30'unun ise beşinci yılını doldurmadan meslekten çıktığına yer verilmektedir (Nagel ve Brown, 2003: 255). Bu doğrultuda, konuyla ilgili literatürde yer alan çalışmalara bakıldığında (Hamama vd., 2013; Carton ve Fruchart, 2014; Sandilos vd., 2018; Harmsen vd., 2018), öğretmenlerin mesleki faaliyetlerini yerine getirmenin yanı sıra strese baş etme hususunda da yoğun bir gayret içinde oldukları görülmektedir (Wiles, 2018).

Öğrenilmiş güçlülük kavramı kişilerin içsel tepkilerini düzenlerken kullanmış oldukları bilişsel ve davranışsal beceriler dağarcığıdır (Rosenbaum, 1989: 253). Bu beceriler kişinin erken yaşlarından itibaren informal bir biçimde öğrenilmektedir. Bireylerin öğrenme geçmişlerinin farklı olması nedeniyle öğrenilmiş güçlülük düzeylerinde farklılık görülmektedir. (Rosenbaum, 1980). Yüksek düzeyde öğrenilmiş güçlülüğü olan kişilerin karşılaştıkları güçlüklerle mücadele edip hedeflerine ulaşmak maksadıyla daha fazla gayret gösterdikleri belirtilmektedir. Düşük öğrenilmiş güçlülüğe sahip bireyler ise mücadele etmeyi bırakma meyili sergilemektedir (Kennett ve Keefer, 2006: 453-455). Öğrenilmiş güçlülüğün öncüllerin bakıldığında ise bilişsel, duyuşsal, motivasyonel ve istemsel olabilecek etkenleri içermektedir (Zauszniewski, 2016). Öğrenilmiş güçlülüğü düşük olan işgörenler ekseriyetle çevrelerinden etkilenmektedir (Martin ve Kennett, 2019). Bu nedenle kişilerin bilişsel süreçlerinin söz konusu öğrenilmiş güçlülüğün artırılması bakımından daha fazla önem taşıdığı söylenebilir.

İdare yetkisine sahip olan kişiler, gözlemlenebilir ve psikolojik niteliklerine göre meyil göstermektedir (Hambrick ve Mason, 1984: 198). Gözlemlenebilir özelliklerin içinde eğitim, yaş, kariyere ilişkin deneyimler, finansal durum, sosyo-ekonomik kökler ve grup karakteristiği gibi faktörler yer almaktadır. Psikolojik özelliklerde ise bireyin sahibi olduğu değerler ve bilişsel temel yer almaktadır (Hambrick ve Mason, 1984: 198; Chaganti ve Sambharya, 1987: 394; Carpenter vd., 2004: 751; Pansiri, 2005: 1098; Georgokakis, 2014: 6; Ting vd., 2015: 2).

Konuyla alakalı yazında bilişsel modelin üçe ayrıldığı görülmektedir. Bu bağlamda bilişsel içerik, bilişsel yapı ve bilişsel stil üç unsuru oluşturmaktadır. Bilişsel içerik kavramı sahibi olunan bilginin temel ham maddesi olarak tanımlanmaktadır. Bilişsel yapı kavramı, söz konusu içeriğin düzenlenmesi, ilişkilendirilmesi ile konumlandırılması şeklindedir. Bilişsel stil kavramı da zihnin çalışma biçimini gösterir. Bu doğrultuda, bilişsel stil, kişinin bilgiyi ne şekilde topladığıyla ve işlediğiyle ilgilenmektedir (Finkelstein vd., 2009: 61-66). Başka bir deyişle, kişinin bilişsel stili; öğrenmenin farklı bir türünü, bilgiyi toplamayı ve işleme ile karar verilmesi hususundaki tercihlere etki edebilmektedir (Barbosa vd., 2007: 87).

Araştırmacıların son yıllarda öğretmenlik mesleğinde stresi incelemeye giderek daha fazla ilgi duymaya başladığı ifade edilmektedir (Nagel ve Brown, 2003: 255). Öğretmenlerin karşı karşıya kaldıkları stres ve stresle başa çıkmaya dair çok sayıda çalışmanın yer aldığı görülmektedir (Aftab ve Khaton, 2012; Bachkirova, 2005; Nagel ve Brown, 2003; Burke ve Greenglass, 1996; Belcastro ve Gold, 1983). Fakat bir problem stratejisinin çözülmesi, olumlu durumların tekrardan düzenlenmesi, olumsuz olan düşünme becerisinin değiştirilmesi, yeni bir düşünme ile becerilerinin keşfedilmesi kabiliyetlerine dayanmakta olan (Lai, 2005) öğrenilmiş güçlülüğün direkt ve önemli bir biçimde tesir edebilecek bilişsel model unsurlarıyla beraber çalışıldığı bir araştırmaya ulaşılamamıştır. Bu doğrultuda öğrenilmiş güçlülük, bilişsel yapı ve bilişsel stilin aynı araştırmada çalışılmasıyla konuya dair alakalı literatüre katkıda bulunulması amacı taşınmaktadır.

2. ÖĞRENİLMİŞ GÜÇLÜLÜK

Türk Dil Kurumu tarafından yapılan tanıma göre güçlülük kelimesi, “*Güçlü olma durumu.*” şeklinde ifade etmektedir (Türk Dil Kurumu, 2011: 995).

Öğrenilmiş güçlülük kavramı ise, stresi meydana getiren hadiselerle ne ölçüde kuvvetli bir biçimde başa çıktığını ifade eden ve bilişsel bir yapıya da haiz bir kavramı ifade etmektedir (Aslan ve Çeçen, 2007: 4). Bu bağlamda öğrenilmiş güçlülüğün, kişilerin içsel tepkilerinin düzenlenmesi amacıyla kullanıldığı belirtilmektedir. Zira stres ile etkili bir biçimde baş edilmesi hedefleniyorsa içsel olayların kontrolünün sağlanması gereklidir (Rosenbaum, 1989: 253). Öğrenilmiş güçlülük, yaşamın stresli olaylarıyla ve sorunlarla baş edilirken bireye yardımcı olan belirli tutumları içermektedir. Bir başka ifadeyle, öğrenilmiş güçlülük, kişinin stres ile karşı karşıya kaldığı esnada bilinçli biçimde bu vaziyetten kendini ne oranda başarı sağlayarak kurtarabildiğini belirtir (Yürür ve Keser, 2010: 61).

Bireyin içsel tepkisini düzenlemede kullandığı öğrenilmiş güçlülük, davranışsal ve bilişsel becerilerden oluşmaktadır (Rosenbaum, 1989: 253). Bu beceriler ise erken yaşlardan başlayarak informal şekilde öğrenilmektedir (Rosenbaum, 1980). Bireyin stresle başa çıkması geçmişteki yaşantıları, deneyimleri ve öğrendikleriyle yakından ilgilidir. İnsanlar birçoğu stresli hallerle başa çıkarken kullanmış oldukları kendilerini düzenlemeye yönelik sürecini erken çocuklukları dönemlerinden itibaren hayatları süresince öğrenmektedir. Bu doğrultuda, bireylerin hayat boyu geliştirdikleri ve stres ile başa çıkılmasını mümkün kılan, öğrenilmiş güçlülük kavramıyla isimlendirilen davranış repertuarı bulunmaktadır (Yürür ve Keser, 2010: 61). Bu bağlamda, bireyler farklı öğrenme geçmişlerine sahip olduğundan öğrenilmiş güçlülük düzeylerinde de farklılık olabilmektedir (Rosenbaum, 1980).

Öğrenilmiş güçlülük, temel anlamda dört adet temel öz kontrol becerisine sahiptir, söz konusu yetenekler; duygusal ve fiziksel tepkilerin kontrolü maksadıyla bilişin ve öz yönergelerin kullanılması, problem çözüme becerilerinin uygulanması, doyumun hemen ertelenmesi yeteneği ve kişinin içsel olaylarını kontrol etme kabiliyetine yönelik inancıdır (Yürür ve Keser, 2010: 61). Yapılan araştırmalarda genellikle öğrenilmiş güçlülükte çevre ve biliş yerine duyguya dayalı genel kişisel özellikler öne çıkartılmıştır (Barrios, 1985). Bununla birlikte, içinde bulunulan çevreden etkisinin daha az olduğu, sorun çözmeye dayalı bilişsel faaliyetlerin stresle başa çıkmada kullanılan öğrenilmiş güçlülük üzerinde daha etkin olduğu görülmektedir (Gintner vd., 1989).

Öğrenilmiş güçlülük becerisine haiz olunması, olumsuz bir duyguyla baş etmede, kötü olan alışkanlıklardan kurtulmada ve sıkıcı görülen fakat yerine getirilmesi mecbur olan görevlerin tamamlanması benzeri hallerde yardımcı vasfı olan bir özelliktir. Öğrenilmiş güçlülük düzeyi yüksek kişilerin zorluklarla karşı karşıya kaldıklarında, zorluklarla ısrar bir şekilde mücadele edip amaçlarını yerine getirmek için daha fazla çaba gösterdiği belirtilmektedir. Öğrenilmiş güçlülük düzeyi düşük kişilerin ise mücadeleyi bırakmaya yönelik eğilim gösterdiği ve karşılaştıkları zorlu durumun sorumluluğunu da kabiliyetsiz olmaları ile ilişkilendirip mağlubiyeti kabullendikleri belirtilmektedir (Kennett ve Keefer, 2006: 442).

Bu bağlamda, öğrenilmiş güçlülüğün stres ve problemlerle mücadele hususunda önem taşıyan bir kavram olduğu dikkat çekmektedir. Zira yüksek öğrenilmiş güçlülüğün iş yaşamına uyum sağlamanın yanı sıra kişinin kendisine yardımcı olmasında da önem taşıdığı anlaşılmaktadır.

3. BİLİŞSEL YAPI

Türk Dil Kurumu biliş kelimesini “*Canlının, bir nesne veya olayın varlığına ilişkin bilgili ve bilinçli duruma gelmesi, vukuf*” şeklinde tanımlamıştır (Türk Dil Kurumu, 2011: 343). Yapı kelimesinin tanımları arasında da “*Bütünün bir araya getirilişinde uyulan dizge, strüktür.*” ve “*Ögeleriyle somut bağımlılığı olan bütün.*” tanımları bulunmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2011: 2526). Başka bir ifadeyle insanlar doğasını ve davranışlarını yönlendiren duygularını özellikle okula dayalı çalışmalarda, iç dünyalarına dayanarak bir yapı haline getirmektedirler (Karadağ vd., 2019).

Literatüre bakıldığında, bilişsel yapı kavramının bilişsel içerik ile bilişsel stille bir arada bilişsel modelin meydana geldiği üç adet unsurdan bir tanesi şeklinde ifade edildiği görülmektedir. Bu bağlamda bilişsel içerik kavramı, kişinin sahip olduğu bilginin temel ham maddesi biçiminde ifade edilirken, bilişsel yapı kavramı zihnin içinde ilgili içeriğin nasıl düzenlenip, ilişki kurulduğu ve konumlandırıldığını belirten kavramdır (Finkelstein vd., 2009: 61-62).

Belleğimiz, deneyime dayalı ve anlamlı olan bilgileri öğrenmenin akabinde uzun bir müddet depolamaktadır. Bazı araştırmacılar bilişsel yapı organizasyonunun Standart Piramit şeklinde olduğuna inanmaktadır. Soyut ve genelleştirilmiş bilgi en üstte, sezgisel ve özel bilgi en alttadır. Bu bakımdan bellekte depoladığımız bilgi piramitte ne kadar yüksek olursa, o kadar soyut; piramitte ne kadar düşükse, o kadar kişiye özel olur(Wenjing & Yanping, 2008; Yang vd., 2018). Bu doğrultuda, bilişsel yapı aracılığı ile bellekte depolanan kavramlar, uygun uyarılar kullanılarak hatırlanabilir birer yapıya bürünmektedir (Gözüm, 2015: 86). Aynı mantıkla hareket edersek davranışlarımıza yansıyan bazı bilgiler bizim algımıza göre genel ve bazı bilgiler kişiseldir.

Bir diğer ifadeyle, kişi bir bilgiyi kazanırken bellekte uzun süre depolayabilmek için söz konusu bilgiye bir değer vermelidir. Bilgiye yüklenmiş olan değer aracılığıyla da bilgi bellekte daha kalıcı bir biçimde depolanabilmektedir (Gözüm, 2015: 86). Basit ilişkilendirmelerin yanı sıra, bilişsel yapı aracılığıyla sayısız çıkarımların yapılması mümkündür. Örneğin kişilerarası bir kanaat oluşturma esnasında, duygusal yapıya sahip biri için dostluk anlamı yüklenebilirken, duyguyu ön planda tutmayan biri için dostluk anlamı yüklenmeden güvenilirlik kavramı ön plana çıkarılabilmektedir (Finkelstein vd., 2009: 63).

4. BİLİŞSEL STİL

Stil kelimesi, alışıla gelmiş bir modelin veya bir işin yapılış biçimine dair görüşlerdir (Cools ve Van den Broeck, 2007: 360). Bilişsel stil kavramıyla da, kişilerin bir bilgiyi algılamalarında ve değerlendirmelerinde seçtikleri bir dereceye kadar istikrarlı olan zihin yapılarını veya süreçleri ifade edilmektedir (White vd., 2003: 2). Bilişsel stil araştırmalarındaki eksikliklerden birisi uygun ölçüm araçlarının olmaması diğer ise genelde laboratuvar testlerine dayanan duyuşsal-algısal tekniklerini kullanmasıdır (Volkova & Rusalov, 2016).

Nitekim algısal farkındalığın, insanın sahip olduğu bilginin temeli olduğuna yer verilmektedir. Varlıklar insan zihninin içinde varlık, kimlik, bütünlük olarak üç merhaleden geçmektedir. Varlıkların birer bütünlük şeklinde görülmesinin insanı başka canlılardan ayırtıran bir kabiliyet olduğuna değinilmektedir. Bütünlük biçiminde sunulmakta olan standartlar ile birer niceliksel ilişki kurulabilir, bir diğer ifadeyle ölçme yapılabilir. Ölçümlenebilir özelliklere sahip olan bütünlükler zihinsel anlamda bütünlüştürüldüğünde ise kavramlar haline getirilmiş olunur. İnsanın bilinçsel farkındalığının bir anda odak noktasında tutabileceği sınırlıdır. Bu bağlamda bilişsel güç, çevreden algılanan çok miktarda bilginin az sayıdaki bütünlüğe indirilmesi kabiliyetidir (Rand, 1990).

Diğer taraftan, bilişsel stiller, bireyin ihtiyaçlarını çevre gereksinimlerine uygun hale getiren yüksek zihinsel süreçlerin kontrolünün bireysel özellikleri olarak yorumlanmaktadır (Klein, 1970). Fakat çevreden gelen çok sayıdaki bilginin, bilişsel psikoloji kuramlarına göre, kişiler tarafından kapsamlı biçimde işlemeleri zordur. Bu karmaşık görünen bilgi işleme sürecine uyum sağlanması için ise söz konusu bilginin organizasyonunun sağlanması ve işlenmesi metotlarından faydalanıldığına yer verilmektedir. Bilişsel stil teorisiyle, mantıksal düzenlemelerin kişiden kişiye değiştiği ve bu doğrultuda da bilginin organize edilmesi ile işleme yaklaşımının değişiklik göstereceği ifade edilmektedir (Sadler-Smith, 2004: 156-157).

Araştırma kısmında da görülebileceği gibi, bu araştırmada elde edilen bulgular bilişsel stillerin, çoklu bilişsel stil yapısı teorisini(Widiger vd., 1980) desteklemediğini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla bilişsel stil, kendi içerisinde tutarlı olarak bireyin algısal ve entelektüel etkinliklerde sergilemiş olduğu çalışma şeklidir. Başka bir deyişle belirli ortak zihinsel yapının etkisinde birleştirilen belirli zihinsel aktivite komplekslerinin bulunduğu zıt bir bakış açısını destekler(Richardson, 1977). Bu bağlamda, karakteristiklerin alışkanlıklarla ilişkilendirildiği, bir çeşit bilginin değerlendirilmesi, problemin çözümü ve karar alma süreci olarak tanımlanmaktadır (Armstrong, 2000: 4). Daha geniş kapsamlı tanım ile bilişsel stil; kişilerin uyarıları nasıl algıladığı ile davranışlarını yönlendirmede enformasyonu nasıl kullandığı şeklinde ifade edilebilmektedir. Literatürde bilişsel stilin üç boyutlu olarak ele alındığı görülmektedir. Bu boyutlar bilme stili, planlama stili ve oluşturma stildir (Cools ve Van den Broeck, 2007: 363-364):

- Bilme stile sahip kişiler çevredeki olgu ve verileri aramaktadır. Bir olayın nasıl meydana geldiğini tam olarak öğrenmek isterler. Olgularla detayları koruyucu bir eğilim gösterirler. Açık ve rasyonel çözüm buldukları müddetçe kompleks özelliğe sahip problemleri severler.

• Planlama stiline sahip bireyler zihinsel süreçlerde bir yapıya göre hareket etme ihtiyacı duyarlar. Bu bireylere göre işyeri düzeninin organize olmuş ve onlar tarafından kontrol edilebilmesini tercih ederler. Bu bağlamda da, hedeflerine ulaşabilmek için hazırlanmaya ve planlamaya önem gösterirler.

• Oluşturma stiline sahip bireyler ise yaratıcı ve deneysel olma eğilimi sergiler. Karşı karşıya kaldıkları sorunları fırsat ve bir meydan okuma addederler. Bu nedenle belirsizliği ve özgürlüğü de severler.

Tablo 1: Bilişsel Stilin Üç Boyutu ve Karakteristik Özellikleri.

Stil	Karakteristikler
Bilme	Olgu eksenli, detaycı, mantıksal, düşünceli, objektif, şahsi davranmayan, rasyonel, hassas ve sistemli.
Planlama	Sıralı ilerleyen, bütüncül yaklaşan, geleneksel, uyumlu, planlama eksenli, organize, sistematik ve rutinini değiştirmeyen.
Oluşturma	Olasılık, anlam ve fikir eksenli, dürtüleri ön plana çıkaran, esnek, sınırlanmamış, yenilikçi, sübjektif, özgün, yaratıcı.

(Kaynak: Cools ve Van den Broeck, 2007: 363)

Kişinin bilişsel stili; öğrenme, bilgiye ulaşma, araştırma ile toplama ve algılanan bilgiyi işleme ve iş hayatında karar verme hususunda farklı tercihlerde bulunmasında temel etmenlerden biridir. Bir başka ifadeyle, girişimci bir kişinin günlük yaşamında karşılaştığı olayların birçoğunu kapsar (Barbosa vd., 2007: 87).

5. YÖNTEM

Gerçekleştirilen çalışma nicel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın amacı ve önemi, araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplama araçları, araştırmanın hipotezleri, araştırmanın sınırlılıkları ve bulgular ilgili alt başlıklarda açıklanmaktadır.

5.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Gerçekleştirilen araştırmanın amacı, öğrenilmiş güçlülük, bilişsel yapı ve bilişsel stillerin aralarındaki ilişkinin öğretmeler üzerinde çalışmasıdır. Alakalı bilimsel yazında öğretmenlerin stres ile başa çıkmasında öğrenilmiş güçlülüğün bilişsel model unsurlarıyla birlikte çalışıldığı herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır.

Literatürde, öğrenilmiş güçlülüğün kişilerin içsel tepkilerini düzenlemede kullandıkları davranışsal ve bilişsel beceriler repertuarı olarak ifade edildiği görülmektedir (Rosenbaum, 1989: 253). Bu nedenle öğrenilmiş güçlülüğün, bilişsel süreçlerle ilişkili olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda öğrenilmiş güçlülük kavramıyla bilişsel yapı ve bilişsel stile aynı çalışma içinde yer verilmesinin konuyla alakalı yazına katkı sağlamak açısından öneme sahip olacağı düşünülmektedir. İlgili bilimsel yazında bilişsel yapıya dair gerçekleştirilen araştırmaların çoğunlukla nitel yöntem ile çalışıldığı dikkate alındığında, söz konusu araştırmanın nicel bir metotla gerçekleştirilmesi de diğer çalışmalardan ayrılması bakımından bir başka önemli unsurdur.

5.2. Evren ve Örneklem

Tekirdağ'da faaliyette bulunan özel eğitim kurumlarında çalışmakta olan öğretmenler yapılan araştırmada evreni oluşturmaktadır. Araştırmanın gerçekleştirildiği dönem içinde söz konusu evrende 155 kişi yer almaktadır. Özel eğitim kurumlarında mesleklerini sürdüren 120 öğretmene ulaşılarak 115 katılımcıdan geri dönüş alınmıştır. Toplanmış olan formların 112'si çalışmaya dahil etmek için uygun nitelik taşımıştır. Bu doğrultuda araştırmanın örneklem grubu, Tekirdağ'da faaliyet gösteren özel eğitim kurumlarında mesleklerini sürdüren 112 öğretmenden oluşmaktadır.

İlgili literatür incelendiğinde, 112 kişilik örneklem grubu sayısının, %95 güven düzeyi içinde gerçekleştirilen çalışmalar için yeterli bir sayı olduğu görülmektedir (Israel, 1993: 3-4).

112 kişiden oluşan örneklem grubunda yer alan katılımcıların demografik özelliklerine bakıldığında, katılımcılardan 75'i erkek, 37'si ise kadındır. Katılımcıların cinsiyet dağılımı Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2: Örneklem Grubunun Cinsiyet Dağılımı.

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Erkek	75	%67
Kadın	37	%33
Toplam	112	%100

Örneklem grubunun eğitim düzeyinin ağırlıklı olarak lisans düzeyinde olduğu görülürken, yüksek lisans düzeyinde yer alan katılımcılar da bulunmaktadır. 112 katılımcıdan 99'u lisans, 13'ü ise yüksek lisans eğitim düzeyinde yer almaktadır. Örneklem grubunun eğitim düzeyi Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 3: Örneklem Grubunun Eğitim Düzeyi.

Eğitim Düzeyi	Frekans	Yüzde
Lisans	99	%88
Yüksek Lisans	13	%12
Toplam	112	%100

Katılımcıların sektördeki toplam iş tecrübesine bakıldığında ise, ağırlıklı olarak iş hayatına yeni başlayan ve sektör tecrübesi çok fazla olmayan kişiler olduğu görülmektedir. Örneklem grubunun %33'ünü oluşturan 37 kişi 1 yıl veya daha az deneyime sahiptir. Örneklem grubunun sektör deneyimi Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4: Örneklem Grubunun Sektör Deneyimi.

Sektör Deneyimi	Frekans	Yüzde
1 yıl veya daha az	37	%33
2 – 5 yıl	26	%23
6 – 10 yıl	17	%15
11 – 15 yıl	9	%8
16 – 20 yıl	5	%4
21 – 25 yıl	4	%4
26 yıl veya daha fazla	14	%13
Toplam	112	%100

Bu doğrultuda, örneklem grubunun ağırlıklı olarak erkek katılımcılardan oluştuğu, örneklemin çok büyük bir bölümünün lisans düzeyinde eğitim düzeyine sahip olduğu ve katılımcıların ağırlıklı olarak sektör tecrübesi çok fazla olmayan kişilerden meydana geldiği görülmektedir.

5.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında, örneklem grubunu oluşturan katılımcılardan veriler, anket tekniği yöntemiyle online veri toplama aracı ile toplanmıştır. Bu doğrultuda bilimsel yazındaki üç ölçekten faydalanılmıştır. Dört adet bölümden oluşan anketin birinci bölümünde bilişsel yapı yer alırken ikinci bölümde bilişsel stil ve üçüncü bölümde de öğrenilmiş güçlülük yer alırken anketin son bölümü olan dördüncü bölümde ise demografik sorulara yer verilmektedir.

Bilişsel yapıya dair sorularda Bar-Tal'ın (1994) 20 ifadeden meydana gelen "Need for Cognitive Structure" ölçeğinden faydalanılmıştır. Katılımcılar soruları 5'li Likert ile yanıtlamıştır.

Bilişsel stile dair sorularda Cools ve Van den Broeck'in (2007) 18 ifade ve 3 boyuttan meydana gelen "Cognitive Style Indicator" ölçeğinden faydalanılmıştır. Katılımcılar soruları 5'li Likert ile yanıtlamıştır.

Öğrenilmiş güçlülüğe dair sorularda ise Rosenbaum'un (1980) 36 ifadeden meydana gelen "Learned Resourcefulness Scale" ölçeğinden faydalanılmıştır. Katılımcılar soruları 5'li Likert ile yanıtlamıştır.

5.4. Araştırmanın Hipotezleri

Yapılan çalışmada başlıca iki adet hipotez geliştirilmiştir. Bu bağlamda geliştirilmiş hipotezler olan H_1 ve H_2 hipotezlerine aşağıda yer verilmiştir:

H_1 : Öğrenilmiş güçlülük ile bilişsel yapı arasında pozitif bir ilişki vardır.

H_2 : Öğrenilmiş güçlülük ile bilişsel stil arasında pozitif bir ilişki vardır.

5.5. Araştırmanın Sınırlılığı

Gerçekleştirilen çalışma Tekirdağ il sınırlarında faaliyet göstermekte olan özel eğitim kurumlarında mesleklerini icra eden öğretmenler ile sınırlıdır.

5.6. Bulgular

Çalışmada verilerin toplanması aşaması için hazırlanmış olan bilişsel yapı ölçeği, öğrenilmiş güçlülük ölçeği ve bilişsel stil ölçeğinin boyutları için yapılan güvenilirlik testi neticesinde ölçeklerin hepsinin güvenilir ölçekler olduğu neticesine ulaşılmıştır.

20 adet ifadeden meydana gelen bilişsel yapı ölçeği için Cronbach's Alpha değeri 0.80'in üzerindedir ve bu neticeye göre güvenilir bir ölçek olduğu anlaşılmıştır. Bilişsel yapı ölçeğinin güvenilirlik testinin neticesine Tablo 5'te yer verilmiştir.

Tablo 5: Bilişsel Yapı Ölçeği için Güvenilirlik Testi Neticesi.

Güvenilirlik İstatistikleri		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.862	.863	20

4 ifadeden meydana gelen bilişsel stil ölçeğinin bilme stili boyutunu belirten ölçek için Cronbach's Alpha değeri 0.70'in üzerindedir. Bilme stilinin güvenilirlik testinin neticesine Tablo 6'da yer verilmiştir. 7 ifadeden meydana gelen planlama stili boyutunu belirten ölçek için Cronbach's Alpha değeri 0.80'in üzerindedir. Planlama stilinin güvenilirlik testinin neticesine Tablo 7'de yer verilmiştir. 7 ifadeden meydana gelen oluşturma stili boyutunu belirten ölçek için ise Cronbach's Alpha değeri 0.80'in üzerindedir. Oluşturma stilinin güvenilirlik testinin neticesine de Tablo 8'de yer verilmiştir. Bu doğrultuda bilişsel stilin üç boyutunun tamamı için ölçeklerin güvenilir ölçekler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 6: Bilme Stili Boyutu için Güvenilirlik Testi Neticesi.

Güvenilirlik İstatistikleri		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N
.729	.727	4

Tablo 7: Planlama Stili Boyutu için Güvenilirlik Testi Neticesi

Güvenilirlik İstatistikleri		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N
.855	.857	7

Tablo 8: Oluşturma Stili Boyutu için Güvenilirlik Testi Neticesi.

Güvenilirlik İstatistikleri		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N
.834	.846	7

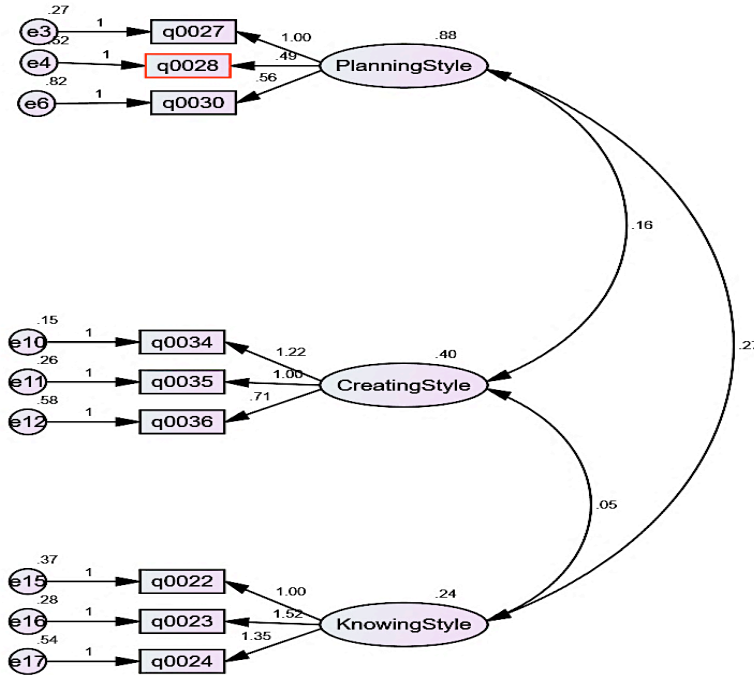
36 ifadeden meydana gelen öğrenilmiş güçlülük ölçeği için Cronbach's Alpha değeri 0.80'in üzerindedir. Ulaşılan bu neticeye göre güvenilir bir ölçek olduğu anlaşılmıştır. Öğrenilmiş güçlülük ölçeği için yapılan güvenilirlik testinin neticesine Tablo 9'da yer verilmiştir.

Tablo 9: Öğrenilmiş Güçlülük Ölçeği için Güvenilirlik Testi Neticesi.

Güvenilirlik İstatistikleri		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.823	.834	36

İlgili yazında, Alpha güvenilirlik katsayısı için 0.70'in üzerinde olmasının gerekli olduğu belirtilmektedir. Az sayıda ifadelerden oluşan ölçeklerin güvenilirlik katsayısı için 0.60 ile 0.69 arasında çıkabileceği belirtilirken, tekrar eden ifadelerin yer aldığı ve çok sayıda ifadelerden oluşan ölçeklerde katsayı için 0.90'dan büyük çıkabileceği ayrıca belirtilmektedir (Leech vd., 2015: 78).

Gerçekleştirilen araştırmada, Bilişsel Stil'in üç boyutu olan planlama, oluşturma ve bilme stiline yönelik olarak Yapısal Eşitlik Modellemesi gerçekleştirilmiştir. Yapısal Eşitlik Modellemesi sonucunda ulaşılan neticelere Şekil 1'de yer verilmiştir.

Şekil 1: Bilişsel Stil Boyutlarına Yönelik Olarak AMOS ile Yapısal Eşitlik Modellemesi

Öğrenilmiş güçlülüğün bağımlı değişken olduğu, bilişsel yapı ve bilişsel stilin üç boyutu olan bilme, planlama ve oluşturma stiline belirleyiciler olduğu ANOVA testi sonucunda, bağımsız değişkenlerin söz konusu bağımlı değişkeni anlamlı biçimde yordadığı neticesine ulaşılmıştır. Gerçekleştirilen analiz neticesinde ulaşılan sonuçlar Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10: ANOVA Analizleri.

		ANOVA ^a				
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	4.238	1	4.238	31.834	.000 ^b
	Residual	14.644	110	.133		
	Total	18.882	111			
2	Regression	6.219	4	1.555	13.137	.000 ^c
	Residual	12.663	107	.118		
	Total	18.882	111			

a. Dependent Variable: resourfulness

b. Predictors: (Constant), bilis_Yapi

c. Predictors: (Constant), bilis_Yapi, Cog_Style_creating, Cog_Style_knowing, Cog_Style_planning

Gerçekleştirilen araştırmada korelasyon analizi yapılmıştır. Bilişsel yapı, öğrenilmiş güçlülük ve bilişsel stilin üç boyutu olan planlama stili, oluşturma stili ve bilme stiline yer verildiği korelasyon analizinin sonucunda bulunan neticeler Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11: Korelasyon Analizi Sonucu.

		Correlations				
		bilis_Yapi	resourfulness	Cog_Style_planning	Cog_Style_creating	Cog_Style_knowing
bilis_Yapi	Pearson Correlation	1				
	Sig. (2-tailed)					
	N	112				
resourfulness	Pearson Correlation	.474**	1			
	Sig. (2-tailed)	.000				
	N	112	112			
Cog_Style_planning	Pearson Correlation	.460**	.384**	1		
	Sig. (2-tailed)	.000	.000			
	N	112	112	112		
Cog_Style_creating	Pearson Correlation	.052	.276**	.232*	1	
	Sig. (2-tailed)	.587	.003	.014		
	N	112	112	112	112	
Cog_Style_knowing	Pearson Correlation	.122	.284**	.395**	.148	1
	Sig. (2-tailed)	.199	.002	.000	.120	
	N	112	112	112	112	112

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Örneklem grubunu oluşturan katılımcılara uygulanan anketler sonucunda toplanan verilere yapılan analizler sonucunda bilişsel yapı ile öğrenilmiş güçlülüğün arasında pozitif ve orta düzey bir ilişkinin yer aldığı bulunurken bilişsel stilin üç boyutlu olan bilme stili, planlama stili ve oluşturma stiliyle öğrenilmiş güçlülüğün arasında da kısmi bir ilişkinin yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

6. SONUÇ

Öğretmenlik mesleğini icra eden bireylerin kişisel gelişimle öğrencilerinin hayatlarında olumlu bir fark yaratma gayretlerinin hem mesleki hem de toplumsal açıdan yeteri kadar iyi şekilde anlaşılammış olması, öğretmenlik mesleğinde stres kavramını öne çıkarmaktadır. Öğretmenler, iş akışları içinde kendilerine verilmiş olan görevi yerine getirmekle birlikte yaşadıkları stresle baş etmek için çaba sergilemektedir.

Zira ortam bakımından stresin en yoğun düzeyde olduğu yerlerden biri de okul olarak ifade edilmektedir. Öğretmenlerin eğitim verirken, öğrencilerin bireysel sorunlarından da etkilenebileceğine dikkat çekmektedir. Sınıfların kalabalık olmasının ve okulların farklı türden sosyoekonomik çevrelerde bulunmasının da baskı unsuru olduğu belirtilmektedir (Aslan ve Çeçen, 2007: 4). Bu bakımdan öğrenilmiş güçlülüğün, stres ve problemlerle mücadele noktasında kişiler için önem taşıdığı görülmektedir, zira öğrenilmiş güçlülüğü yüksek olan bireyler hem iş yaşamına uyum sağlarken hem kendilerine yardım etmede daha çok başarı göstermektedir. Öğrenilmiş güçlülük, işgörenlerin içerisinde yer aldığı çevreden edinilse de bilişsel kabiliyetlere dayalıdır.

Gerçekleştirilen araştırmada öğrenilmiş güçlülük ile ilgili yazında daha evvel birlikte çalışılmadığı kavramlardan bilişsel model unsurları olan bilişsel yapı ve bilişsel stil arasındaki ilişki çalışılmıştır. Örneklem grubunun oluşturulması için de, stresli bir çalışma yaşantısına sahip olmakla birlikte özel sektörde mesleklerini icra etmeleri sebebiyle farklı kaygılar taşıyabileceği düşünülen, özel eğitim kurumlarında yer alan öğretmenler araştırmaya dahil edilmiştir. Bu bağlamda, Tekirdağ ilinde faaliyette bulunan özel eğitim kurumlarındaki 112 öğretmen, araştırmanın örneklem grubunu oluşturmuştur.

Araştırma sonucunda elde edilen verileri istatistikleri bize öğrenilmiş güçlülük değişkeniyle bilişsel yapının arasında pozitif yönlü ve orta düzey ilişki bulunduğunu göstermiştir. Öğrenilmiş güçlülük kavramıyla bilişsel stil arasındaki ilişkiye bakıldığında ise kısmi bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda araştırmanın iki hipotezi olan H_1 ve H_2 hipotezlerinin ikisi de kabul edilmiştir. Bir diğer ifadeyle, işgörenlerin bilişsel yapı ve stillere dair sahip olduğu olumlu gelişmeler; hedeflenen davranışların pürüzsüz biçimde sağlanmasına mani olabilecek duygu ve bilişler gibi içsel durumları düzenleyebilmektedir.

Bilişsel yapıya daha iyi kullanan bir başka ifadeyle çevreden gelen bilgileri zihinlerinde daha basit ama düzenli şekilde kategorize eden öğretmenler daha fazla öğrenilmiş güçlülüğe sahiptirler. Benzer şekilde bilişsel stil sergilemekte olan öğretmenlerin daha yüksek bir düzeyde öğrenilmiş güçlülük sahibi olduğu, stresli ve zor durumların üstesinden daha kolay gelebileceği ve problemlerle baş edebileceği anlaşılmıştır. Bu durumun sağlanabilmesi için üst yönetimin, öğretmenlik mesleğini icra eden bireylerin çalışacağı ortamı düzenleyebileceği kaynakları tanınması ve ayrıca deneysel özelliğe sahip öğretim metotlarına öncelik tanınması gerekmektedir. Bir diğer deyişle, öğretmenler düzenli olan ve düzgün bir ortamda eğitim faaliyetlerini yapmak istemekle birlikte ayrıca yaratıcı öğretim yöntemlerini denemek için serbestlik tanınmasını beklemektedir.

KAYNAKÇA

- Aftab, M. ve Khatoon, T. (2012). Demographic Differences and Occupational Stress of Secondary School Teachers. *European Scientific Journal*, Volume 8, No. 5, 159-175.
- Armstrong, S. J. (2000). The Influence of Individual Cognitive Style on Performance in Management Education. *Educational Psychology*, Volume 20, No. 3, 323-339.
- Aslan, H. ve Çeçen, A. R. (2007). Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Cinsiyetlerine ve Öğrenilmiş Güçlülük Düzeylerine Göre Mizah Tarzlarının İncelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 16, Sayı 2, 1-14.
- Bachkirova, T. (2005). Teacher Stress and Personal Values: An Exploratory Study. *School Psychology International*, Volume 26, No. 3, 340-352.
- Barbosa, S. D., Gerhardt, M. W. ve Kickul, J. R. (2007). The Role of Cognitive Style and Risk Preference on Entrepreneurial Self-Efficacy and Entrepreneurial Intentions. *Journal of Leadership and Organizational Studies*, Volume 13, No. 4, 86-104.
- Barrios, F. X. (1985). A Comparison of Global and Specific Estimates of Self-Control. *Cognitive Therapy and Research*, Volume 9, 455, 469.
- Bar-Tal, Y. (1994). The Effect on Mundane Decision-Making of the Need and Ability to Achieve Cognitive Structure. *European Journal of Personality*, Volume 8, 45-48.
- Belcastro, P. A. ve Gold, R. S. (1983). Teacher Stress and Burnout: Implications for School Health Personnel. *Journal of School Health*, Volume 53, No. 7, 404-407.
- Burke, R. J. ve Greenglass, E. (1995). A Longitudinal Study of Psychological Burnout in Teachers. *Human Relations*, Volume 48, No. 2, 187-202.
- Byrne, B. M. (1993). The Maslach Burnout Inventory: Testing for Factorial Validity and Invariance Across Elementary. *Intermediate and Secondary Teachers*, Volume 66, 197-212.
- Carpenter, M. A., Geletkanycz, M. A. ve Sanders, W. G. (2004). Upper Echelons Research Revisited: Antecedents, Elements, and Consequences of Top Management Team Composition. *Journal of Management*, Volume 30, No. 6, 749-778.
- Carton, A. ve Fruchart, E. (2013). Sources of Stress, Coping Strategies, Emotional Experience: Effects of the Level of Experience in Primary School Teachers in France. *Educational Review*, Volume 66, No. 2, 245-262.
- Chaganti, R. ve Sambharya, R. (1987). Strategic Orientation and Characteristics of Upper Management. *Strategic Management Journal*, Volume 8, 393-401.
- Cools, E. ve Van den Broeck, H. (2007). Development and Validation of the Cognitive Style Indicator. *The Journal of Psychology: Interdisciplinary and Applied*, Volume 141, No. 4, 359-387.
- Finkelstein, S. Hambrick, D. C. ve Cannella A. A., Jr. (2009). *Strategic Leadership Theory and Research on Executives, Top Management Teams, and Boards*, Oxford University Press, Inc, New York.
- Georgokakis, D. (2014). *Antecedents and Consequences of Top Management Team Diversity: Expanding the Upper Echelons Research Stream*. (Unpublished Doctoral Dissertation), University of St. Gallen, School of Management, Economics, Law, Social Sciences and International Affairs, Schaan.
- Gintner, G. G., West, J. D. ve Zarski, J. J. (1989). Learned Resourcefulness and Situation-Specific Coping with Stress. *The Journal of Psychology: Interdisciplinary and Applied*, Volume 123, No. 3, 295-304.
- Gözüm, A. İ. C. (2015). *Okul Öncesi, Sınıf ve Fen Bilgisi Öğretmenlerinin Fen Bilimleri Öz-Yeterliklerine Göre Sosyo-Bilimsel Tutum ve Bilişsel Yapılarının Belirlenmesi (Kars İli Örneği)*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Hamama, L., Ronen, T., Shachar, K. ve Rosenbaum, M. (2013). Links Between Stress, Positive and Negative Affect, and Life Satisfaction Among Teachers in Special Education Schools. *Journal of Happiness Studies*, Volume 14, No. 3, 731-751.
- Hambrick, D. C. ve Mason, P. A. (1984). Upper Echelons: The Organization as a Reflection of Its Top Managers. *The Academy of Management Review*, Volume 9, No. 2, 193-206.

- Harmsen, R., Helms-Lorenz, M., Maulana, R. ve van Veen, K. (2018). The Longitudinal Effects of Induction on Beginning Teachers' Stress. *British Journal of Educational Psychology*, Volume 89, No. 2. 259-287.
- Israel, G. D. (2013) Determining Sample Size. Institute of Food and Agricultural Sciences (IFAS), University of Florida, PEOD-6, 1-5.
- Karadağ, E., Cin, F. M. ve Çiftçi, Ş. K. (2019). Cognitive Structures of Teachers in Relation to "Ideal School", TED Eğitim ve Bilim. <https://doi.org/10/ggxsff>
- Kennett, D. J. ve Keefer, K. V. (2006). Impact of Learned Resourcefulness and Theories of Intelligence on Academic Achievement of University Students: An Integrated Approach. *Educational Psychology*, Volume 26, No. 3, 441-457.
- Klein, G. S. (1970). *Perception, motives, and personality*. Knopf.
- Lai, Chien-Yu (2005). Learned Resourcefulness, Cognitive Processes, and Adaptive Functioning in Depressed Adults, Case Western Reserve University (Health Sciences). *ProQuest Dissertations Publishing*, 3172190.
- Leech, N. L., Barrett, K. C. ve Morgan, G. A. (2015). *IBM SPSS for Intermediate Statistics Use and Interpretation*, Routledge, Fifth Edition, New York.
- Martin, R. ve Kennett, D. (2019). Interpreting Students' Experiences with Academic Disappointments Using Resourcefulness Scores as a Lens. *Teaching & Learning Inquiry*, Volume 7, No. 2.
- Nagel, L. ve Brown, S. (2003). The ABCs of Managing Teacher Stress. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, Volume 76, No. 5, 255-258.
- Pansiri, J. (2005). The Influencers of Managers' Characteristics and Perceptions in Strategic Alliance Practice. *Management Decision*, Volume 43, No. 9, 1097-1113.
- Parveen, H. ve Bano, M. (2019). Relationship Between Teachers' Stress and Job Satisfaction: Moderating Role of Teachers' Emotions. *Pakistan Journal of Psychological Research*, Volume 34, No. 2, 353-366.
- Rand, A. (1990). *Introduction to Objectivist Epistemology*, Meridian, Expanded Second Edition, New York.
- Richardson, A. (1977). Verbalizer-visualizer: A cognitive style dimension. *Journal of Mental Imagery*, 1(1), 109-125.
- Rosenbaum, M. (1980). A Schedule for Assessing Self-Control Behaviors: Preliminary Findings. *Behavior Therapy*, Volume 11, 109-121.
- Rosenbaum, M. (1989). Self-Control Under Stress: The Role of Learned Resourcefulness. *Advances in Behaviour Research and Therapy*, Volume 11, 249-258.
- Sadler-Smith, E. (2004). Cognitive Style and the Management of Small and Medium-Sized Enterprises. *Organization Studies*, Volume 25, No. 2, 155-181.
- Sandilos, L. E., Goble, P., Rimm-Kaufman, S. E. ve Pianta, R. C. (2018). Does Professional Development Reduce the Influence of Teacher Stress on Teacher-Child Interactions in Pre-Kindergarten Classrooms?. *Early Childhood Research Quarterly*, Volume 42, 280-290.
- Smith, M. ve Bourke, S. (1992). Teachers Stress: Examining a Model Based on Context, Workload, and Satisfaction. *Teaching and Teacher Education*, Volume 8, No. 1, 31-46.
- Ting, I. W. K., Azizan, N. A. ve Kweh, Q. L. (2015). Upper Echelon Theory Revisited: The Relationship Between CEO Personal Characteristics and Financial Leverage Decision. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*.
- Türk Dil Kurumu (2011). *Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, 11. Baskı, Ankara.
- Volkova, E. V. ve Rusalov, V. M. (2016). Cognitive styles and personality. *Personality and Individual Differences*, 99, 266-271. <https://doi.org/10/f83j3r>
- Von der Embse, N., Ryan, S. V., Gibbs, T. ve Mankin, A. (2019). Teacher Stress Interventions: A Systematic Review. *Psychol Schs.*, Volume 56, 1328-1343.
- Wenjing, W. ve Yanping, Z. (2008). The Characteristic of Good Mathematical Cognitive Structure and it's Instructional Enlightenment. *Friend of Science Amateurs*, 8, 72.
- White, J. C., Varadarajan, P. R. ve Dacin P. A. (2003). Market Situation Interpretation and Response: The Role of Cognitive Style, Organizational Culture, and Information Use. *Journal of Marketing*, Volume 67, No. 3, 63-79.

- Widiger, T. A., Knudson, R. M., & Rorer, L. G. (1980). Convergent and discriminant validity of measures of cognitive styles and abilities. *Journal of Personality and Social Psychology*, 39(1), 116-129. <https://doi.org/10/d45ghr>
- Wiles, E. (2018). Experience of Teacher Stress and the Impact on Behaviours, Health and Well-Being: A Narrative Inquiry. ProQuest Dissertations & Theses Global. (2204749943).
- Yang, Z., Zhang, Y., Wang, K., & Zhu, M. (2018). Connecting With Fundamental Mathematical Knowledge Directly: The Organizational Features of Good Mathematical Cognitive Structure. *Frontiers in Psychology*, 9, 2267. <https://doi.org/10/gfr2sd>
- Yürür, S. ve Keser, A. (2010). Öğrenilmiş Güçlülük: Öğretmenler Üzerinde Bir Uygulama. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, 59-70.
- Zauszniewski, J. A. (2016). Resourcefulness. *Western Journal of Nursing Research*, Volume 38, No. 12, 1551-1553.

Beyan ve Açıklamalar (Disclosure Statements)

1. Bu çalışmanın yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedirler (The authors of this article confirm that their work complies with the principles of research and publication ethics).
2. Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir (No potential conflict of interest was reported by the authors).
3. Bu çalışma, intihal tarama programı kullanılarak intihal taramasından geçirilmiştir (This article was screened for potential plagiarism using a plagiarism screening program).